

Uitstroom uit de bijstand naar werk

May Hua Oei

Van personen met een bijstandsuitkering in januari 2003 verliet bijna 8 procent binnen twee jaar de bijstand voor betaald werk. Ruim 70 procent van de onderzochte groep bijstandsgerechtigden bleef een uitkering ontvangen. De overige 21 procent stroomde de bijstand uit vanwege andere redenen. Vooral tussen leeftijd en het uitstromen uit de uitkering naar een baan bestaat samenhang. Ook de uitkeringsduur is van belang voor de uitstroom.

1. Inleiding

Het CBS heeft in 2005 onderzoek gedaan naar de uitstroom uit een WW- of bijstandsuitkering naar werk. Onderzocht is hoeveel personen die op een zeker moment een uitkering hebben, binnen twee jaar naar regulier werk stromen. In dit artikel worden gegevens gepresenteerd van de uitstroom uit de bijstand naar regulier werk en hoe dat samenhangt met factoren als leeftijd, geslacht, herkomstgroepering en uitkeringsduur.

2. Personen met een bijstandsuitkering

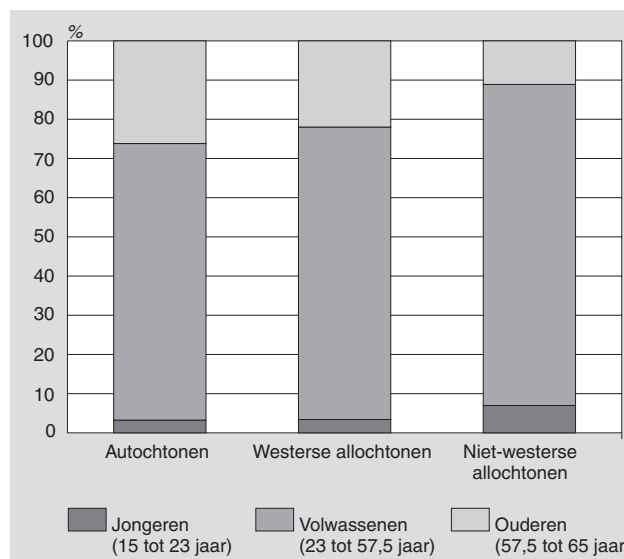
In januari 2003 ontvingen in totaal bijna 380 duizend mensen een bijstandsuitkering¹⁾. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd onder de uitkeringsgerechtigden. Ruim 60 procent was vrouw, terwijl zij van de totale bevolking in Nederland ongeveer de helft uitmaken. Het overgrote deel van de uitkeringsgerechtigden zit in de leeftijdsgroep 23 tot 57,5 jaar.

Ook de niet-westerse allochtonen zitten relatief vaak in de bijstand. Van de bijstandsgerechtigden in januari 2003 was 38 procent van niet-westerse herkomst, terwijl hun aandeel

in de totale bevolking uitkomt op 10 procent. Bij westerse allochtonen is die verhouding minder scheef, 11 om 9 procent. Ongeveer 51 procent van de mensen in de bijstand was autochtoon. Hun aandeel in de bevolking is 81 procent.

Bij de niet-westerse allochtonen zitten er relatief minder ouderen (57,5 tot 65 jaar) in de bijstand dan bij de autochtonen. Daarentegen lopen er relatief ruim tweemaal zoveel niet-westerse allochtone jongeren in de bijstand als autochtone jongeren.

2. Personen met bijstand naar leeftijdsgroep en herkomstgroepering, januari 2003

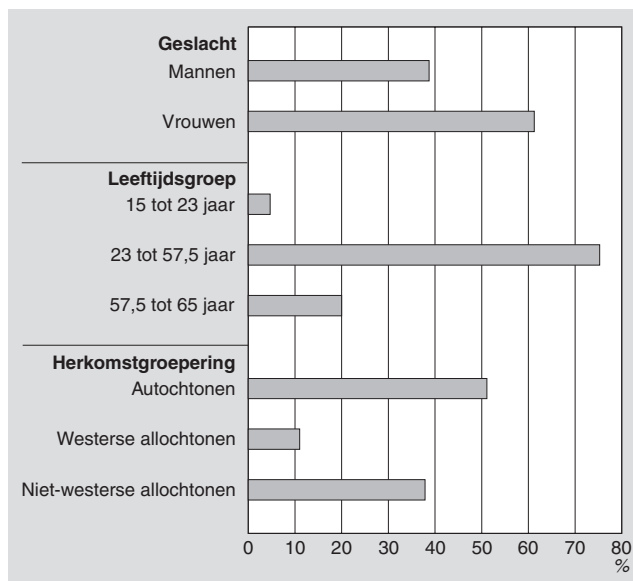
3. Beëindiging van de uitkering

Van de groep mensen met een bijstandsuitkering is onderzocht of ze binnen twee jaar (dus voor januari 2005) uit de bijstand zijn gestroomd naar een betaalde baan. Voor de uitstroomkansen uit de uitkering kunnen zowel demografische kenmerken als verschillende persoonskenmerken, zoals afstand tot de arbeidsmarkt en opleidingsniveau, een rol spelen. In dit artikel wordt alleen gekeken naar de demografische kenmerken.

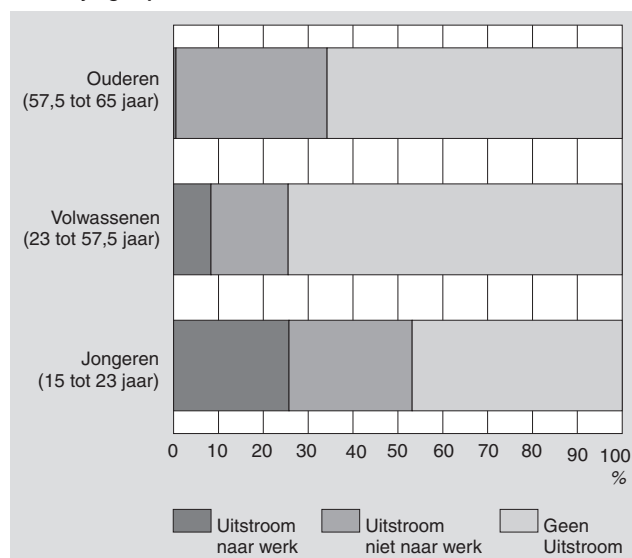
Van het totale aantal personen dat in januari 2003 een bijstandsuitkering ontving en voor 2003 is ingestroomd, beëindigde minder dan eenderde de uitkering binnen twee jaar. Jongeren hebben een hogere uitstroomkans dan volwassenen. Ongeveer 26 procent van de 15 tot 23-jarigen verliet de bijstand voor een baan. Nog eens 27 procent stroomde ook de bijstand uit vanwege andere redenen dan werk.

Van de volwassenen (23 tot 57,5 jaar) stroomde maar een kwart binnen twee jaar uit de bijstand. Slechts 8 procent deed dat naar werk. Dat betekent dat driekwart van de vol-

1. Personen in de bijstand naar kenmerken, januari 2003

3. Uitstroom binnen twee jaar van personen met bijstand naar leeftijdsgroep

wassenen geen kans zag binnen twee jaar de bijstand de rug toe te keren. Bij ouderen lag de uitstroom met 35 procent hoger dan bij volwassenen. Dat komt onder meer doordat veel ouderen de bijstand beëindigen bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Ook stromen relatief veel ouderen uit de bijstand via (pre)pensioenregelingen. Slechts 1 procent vond een baan.

Mannen vinden sneller baan

Meer mannen dan vrouwen beëindigen de bijstandsuitkering binnen twee jaar. Dat verschil is het grootste bij jongeren. Van de jonge mannen vond 40 procent een baan, terwijl dit bij de jonge vrouwen 17 procent was. Bij de volwassen mannen lukte het 11 procent werk te vinden tegen 7 procent van de volwassen vrouwen. Ruim driekwart van de volwassen vrouwen bleef na twee jaar uitkeringsafhankelijk. Bij de mannen was dat 69 procent.

Kleine verschillen naar herkomstsgroepering

Van jonge niet-westerse allochtonen stroomden er relatief gezien iets meer uit de bijstand dan van jonge autochtonen. Wel verlieten jonge autochtonen iets vaker de bijstand voor werk dan jongeren van niet-westerse her-

Staat 1
Uitstroom van personen (15 tot 65 jaar) met bijstand naar leeftijdsgroep en geslacht, onderzoekspopulatie januari 2003

	Totaal	Mannen	Vrouwen
%			
Jongeren (15 tot 23 jaar)			
Uitstroom naar werk	26	40	17
Uitstroom niet naar werk	27	29	26
Geen uitstroom	47	31	56
Volwassenen (23 tot 57,5 jaar)			
Uitstroom naar werk	8	11	7
Uitstroom niet naar werk	17	20	16
Geen uitstroom	74	69	78
Ouderen (57,5 tot 65 jaar)			
Uitstroom naar werk	1	1	0
Uitstroom niet naar werk	34	35	32
Geen uitstroom	66	64	67

Staat 2
Uitstroom van personen (15 tot 65 jaar) met bijstand naar leeftijdsgroep en herkomstsgroepering, onderzoekspopulatie januari 2003

	Autochtonen	Westerse allochtonen	Niet-westerse allochtonen
%			
Jongeren (15 tot 23 jaar)			
Uitstroom naar werk	27	25	25
Uitstroom niet naar werk	24	29	29
Geen uitstroom	49	46	46
Volwassenen (23 tot 57,5 jaar)			
Uitstroom naar werk	8	8	8
Uitstroom niet naar werk	16	17	18
Geen uitstroom	75	74	73
Ouderen (57,5 tot 65 jaar)			
Uitstroom naar werk	1	1	0
Uitstroom niet naar werk	40	33	15
Geen uitstroom	60	67	85

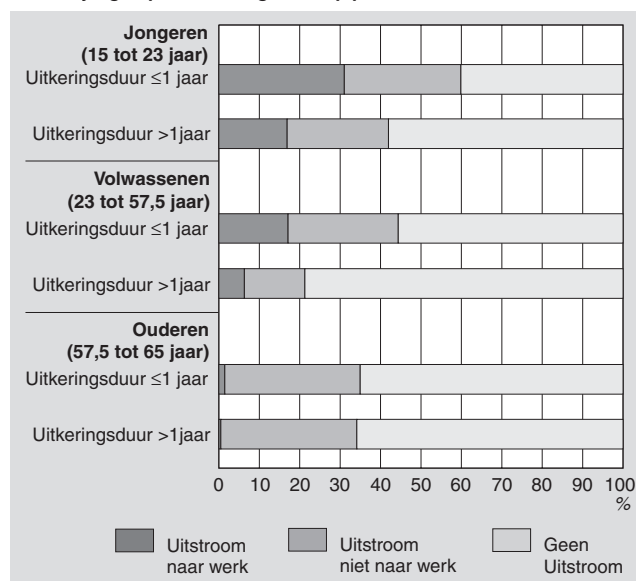
komst. Bij de volwassenen waren er nagenoeg geen verschillen naar herkomst.

4. Hoe langer in de bijstand, hoe moeilijker eruit

Personen die al geruime tijd in de bijstand zitten, kunnen vaak moeilijker werk vinden dan personen die kortere tijd een uitkering ontvangen. Van de personen die in januari 2003 korter dan een jaar een bijstandsuitkering ontvingen, beëindigde bijna de helft de uitkering binnen twee jaar. Bij de jongeren was dat zes op de tien personen, bij volwassenen ruim vier op de tien.

Van de personen die in januari 2003 al langer dan een jaar bijstand ontvingen, beëindigde bijna een kwart de uitkering binnen twee jaar. Bij de ouderen maakte de uitkeringsduur geen verschil. Ruim eenderde van de ouderen stroomde uit, maar niet naar werk. Bijna niemand in deze leeftijds-klasse vindt nog een baan.

4. Uitstroom binnen twee jaar van personen met bijstand naar leeftijdsgroep en uitkeringsduur op peilmoment

Staat 3
Uitstroom van personen (15 tot 65 jaar) die korter of langer dan een jaar bijstand ontvangen, naar leeftijdsgroep en herkomstgroepering, onderzoekspopulatie januari 2003

	Autochtonen		Westerse allochtonen		Niet-westerse allochtonen	
	Uitkeringsduur ≤1 jaar	Uitkeringsduur >1 jaar	Uitkeringsduur ≤1 jaar	Uitkeringsduur >1 jaar	Uitkeringsduur ≤1 jaar	Uitkeringsduur >1 jaar
<i>abs.</i>						
Jongeren (15 tot 23 jaar)	4 070	2 310	870	570	6 230	3 790
Volwassenen (23 tot 57,5 jaar)	23 070	113 740	5 930	25 270	23 890	93 880
Ouderen (57,5 tot 65 jaar)	3 420	47 390	560	8 640	1 020	14 940
<i>%</i>						
Jongeren (15 tot 23 jaar)						
Uitstroom naar werk	34	15	30	16	29	18
Uitstroom niet naar werk	25	22	32	25	31	27
Geen uitstroom	40	64	38	58	40	55
Volwassenen (23 tot 57,5 jaar)						
Uitstroom naar werk	20	6	17	6	15	7
Uitstroom niet naar werk	28	14	27	15	27	16
Geen uitstroom	53	80	56	79	58	77
Ouderen (57,5 tot 65 jaar)						
Uitstroom naar werk	2	1	2	1	1	0
Uitstroom niet naar werk	35	40	34	33	27	14
Geen uitstroom	63	59	64	67	72	86

Bijna de helft van de autochtonen die een jaar of korter bijstand ontvangen, beëindigt de uitkering. Voor allochtonen is dit percentage iets lager. Westerse allochtonen en autochtonen die al langer dan een jaar bijstand ontvangen, stromen iets vaker uit de uitkering dan niet-westerse allochtonen. In staat 3 is te zien dat voor de jongeren die korter dan een jaar een uitkering ontvangen de uitstroombpercentages tussen de westerse en niet-westerse allochtonen niet veel verschillen. Wel stroomden autochtone jongeren meer uit naar een baan dan allochtone jongeren, terwijl die laatste groep meer uitstroonden vanwege andere redenen dan werk.

Autochtone volwassenen vinden ook wel sneller een baan dan allochtone volwassenen. Echter naarmate de uitkeringsduur langer is, lijkt de herkomst niets meer uit te maken.

5. Begrippen

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle personen in Nederland die in januari 2003 bijstand ontvangen en zijn ingestroomd voor januari 2003. Uitgezonderd zijn de personen waarvan de bijstandsuitkering start in januari 2003. Deze personen zijn niet in de onderzoekspopulatie opgenomen, evenals de personen die voor 2003 bijstand ontvangen en in januari 2003 niet meer bijstandsgerechtigd zijn.

Bijstand

Onder bijstand wordt verstaan een periodieke algemene bijstandsuitkering of een uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ. Zowel de aanvrager als de partner wordt beschouwd als de ontvanger van een bijstandsuitkering.

Uitkeringsperiode

Een uitkeringsperiode is een aaneengesloten periode waarin iemand een WW-, bijstands- of arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt. De uitkering wordt gemeten op ba-

sis van het betalingsconcept, dat betekent dat de persoon recht op een uitkering heeft én dat er een betaling is geweest. Gedurende een uitkeringsperiode kan iemand gelijktijdig of na elkaar verschillende uitkeringen ontvangen.

Uitstroom

Elke onderbreking van de uitkeringsperiode van minimaal een maand wordt gezien als uitstroom. Uitstroom kan uitstroom naar werk zijn, maar kan ook het gevolg zijn van demografische oorzaken, zoals het bereiken van de 65-jarige leeftijd of overlijden.

Uitstroom naar werk

Als in een periode van één maand voor de uitstroommaand tot drie maanden na de uitstroommaand een nieuwe baan start, wordt dit beschouwd als uitstroom naar werk. De uitstroommaand is de eerste maand na een uitkeringsperiode waarin een persoon geen recht meer heeft op een uitkering of waarin geen betaling heeft plaatsgevonden.

Uitstroom niet naar werk

Als er uitstroom uit de bijstand plaatsvindt, maar niet naar werk in de periode binnen één maand voor de uitstroommaand tot drie maanden erna, dan wordt er gesproken over uitstroom niet naar werk. Er wordt gesproken over uitstroom niet naar werk als een persoon geen recht meer heeft op bijstand door bijvoorbeeld andere inkomsten binnen het huishouden, verhuizing of bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

Uitkeringsduur

Uitgaande van januari 2003 is nagegaan of personen korter dan een jaar bijstand ontvangen of langer dan een jaar. Met andere woorden, zijn de personen de uitkering gestart in 2002 (en ontvangen ze in januari 2003 een jaar of korter bijstand) of zijn personen de uitkering voor 2002 gestart (langer dan een jaar bijstand in januari 2003).

Literatuur

CBS, 2005, *Uitstroom naar Werk*, Centrum voor Beleidsstatistiek 05004, CBS, Voorburg.

Noot in de tekst

- ¹⁾ De aantallen in dit artikel wijken iets af van de aantallen in het rapport *Uitstroom naar werk* door een iets andere onderzoekspopulatie. Niet meegerekend zijn in dit artikel de personen die in januari 2003 een bijstandsuitkering starten.